

J á s z a y T a m á s

Nem izgat, ha Rómeó és Júlia itt lakik a szomszédban

Alig egy évtizeddel diplomaszerezése után a legtöb-
bet foglalkoztatott magyarországi látványtervezők
között tartjuk számon Michac Gábort. A pályáját ala-
kító véletlenek és a bábbal való ismerkedése mellett
arról is beszélt, milyen ötlete született fogmosás köz-
ben, meg hogy miért néz Lady Gaga-klipeket.

**– Érsekújváriban születtél, majd Komáromban
töltötted a gyerekkorodat. Mivel?**

– Olyan gyerek voltam, akit ha letettek a sarokba,
feltalálta magát. Rengeteg kis figurám, játékom volt,
amiket én készítettem. Emellett rajzoltam, és a rajzok-
hoz történeteket találtam ki. Korán vonzott a képre-
gény, az animációs filmek: fel is vettem Ostravába
animáció szakra, de nem mentem el. Maradt az ön-
képzés, és magamtól jöttem rá rengeteg dologra.
Nem élveztem, hogy lerajzolom, amit látok: azt akar-
tam megmutatni, ami a fejemben volt.

– Milyen mintáid voltak?

– Mesék a tévében. A titokzatossága és szomorú-
sága miatt Az elsüllyedt világok című francia rajzfilm-
sorozat mély nyomot hagyott bennem. Rajzoltam ki
figurákat a Cartoon Networkről is, de inkább csak
a fantáziámat indították be. Sok-sok mesekönyvünk
is volt: Grimm, Andersent olvastam, Oscar Wilde-ra
rácsozálok. Otthon támogattak, nem erőltettek
rám semmit. A rajzolás jó hobbinak tartották, de úgy
gondolták, hogy nehéz megélni belőle.

**– Budapesten divat- és stílustervező asszisz-
tensnek tanultál. Nem volt tervben, hogy otthon
maradj?**

– Nem. Igaz, hogy sokáig nem akartam Magyaror-
szágra jönni, ezért próbálkoztam Csehországgal, de
amikor arról lemondtam, gyorsan kellett találnom
egy sulit, így következett a Jelky András Ruhaiipari
Szakközépiskola. Sokat tanultam, jó tanárim vol-
tak. Nem bántam meg.

Vaskakas Bábszínház: Bernarda Alba-tragédia szünet nélkül, Bernarda Alba – Ujvári Janka Jászai Mari-díjas színművész, rendező: Tengely Gábor.

Bernarda Alba-tragédia szünet nélkül, Bernarda Alba – Ujvári Janka színművész, lányai: Angustias – Kocsis Rozi, Magdalena – Varga Anita, Amelia – Ragán Edit, Martirio – Rab Víki, Adela – Pallai Mara, valamint Bercsényi Péter mv.

Vaskakas Bábszínház: 1000+1 éjszaka meséi, rendezte - Ujvári Janka, játsszák -Pallai Mara, Ács Norbert m.v., Ragán Edit, Szúkenyik Tamás, Tengely Gábor, Varga Anita.

Vaskakas Bábszínház: 1000+1 éjszaka meséi.

– Csak nekem az a benyomásom, hogy a pályádat gyakran alakítják véletlenek?

– Nem, tényleg így van. Egy valamiben voltam teljesen biztos, abban, hogy alkotni akarok: hogy a fejemben lévő történeteket meg akarom mutatni a világnak. Ez máig így van, még ha a módjával kapcsolatban van is bennem bizonytalanság. Nagyon szeretem a színházi tervezést, de nem biztos, hogy ez az egyetlen út számomra. Találkozom elágazásokkal, ahol megtorpanok és elgondolkodom, hogy vajon nem arra kellene-e fordulnom.

– A színház mikor lett fontos?

– Voltam diákszínjátós a gimnáziumban, ahol a csoportvezetőm szinte kifordított magamból, megtanultam koncentrálni és figyelni. Gondolkodtam is azon, hogy színész legyek, de attól tartok, nincsenek ilyen karakterek a drámairodalomban, mint én... Azért van jó színészi élményem: egy komáromi Csárdáskirálynőben hatalmas sikerem volt Miska pincéreként. Még Pesten is felismertek valahol, miközben a melletttem ülő osztálytársamat, a Stázit játszó Borbély Szendrét nem.

– Jöjjön egy újabb véletlen: a Kaposvári Egyetemen az osztálytársaid akartak igazán látványtervezést tanulni, mégis téged vettek fel. Milyen élmény volt oda járni?

– Nem sok jót tudok mondani. Tanulnak ott színészek, látványosok, van egy színház is, de a háromnak semmilyen kapcsolata nem volt egymással. Nem

gyakorlatközpontú volt a képzés, az én nagy szerencsém az volt, hogy korábban tanultam anyagismertet, tudtam szabni-varrni. Egy dolog miatt vagyok hálás Kaposvárnak: megszerettem azt, ahogyan történetet lehet mesélni jelmezek és díszlet segítségével.

– Aztán gyorsan indult a pályád: Tengely Gábor, a győri Vaskakas Bábszínház akkori főrendezője hívott a Bernarda Alba házához, ami egy évtizedes együttműködés kezdete lett.

– És Gábornak meg a Vaskakasnak köszönhetően megjelent az életemben a nagy szerelem, a báb. Otthonra leltem egy közösségben, ahol jó lenni, ahol lehet alkotni, ahol szeretnek. Sokan mondják, hogy a traumatikus élmények viszik előre az embert, de ebben nem hiszek: nekem nem segít, ha a művészet ürügyén ordítózunk egymással.

– Hogy lehet elkezdni megtanulni a bábót? Kézbe veszed és rájössz, hogy működik?

– Pontosan így: Tengely Gábortól kaptam egy gyakorló vajang bábót. A Bernardában hagyományos bábok nem szerepeltek, de amikor Ujvári Janka felkért Az Ezeregyéjszaka meséire, ott már három különböző technikájú bábbal kellett dolgoznom. És közben jártam az antikváriumokat, bújtam a könyvtárakat meg a netet, és a bábszínházban is folyamatosan tanultam. Főleg az olyan bábok érdekelnek, amelyeknek látszik a szerkezetük is. Nem csak figurák, de azzal is mesélnek, ahogyan és amitől mozognak: nekem ettől báb a báb. Például

Kolibri Gyermek és Ifjúsági Színház: Emma csöndje, rendező: Kuthy Ágnes.

a Kolibri Színházban az Emma csöndjében a technika segíti a jelentés megszületését.

– Már beindult a látványtervezői pályád, amikor megint iskolás lettél: a Színház- és Filmművészeti Egyetemen filmes látványtervezést hallgattál. Miért?

– Azért mentem oda, hogy tanuljak valami újat. Érdekel a film, de rájöttem, hogy kényelmetlen, ha nem tudok megalkuvás nélkül saját világokat kreálni. Szeretem a színháznak azt a légkörét, ami érzelmi sűrűséget hoz létre, és ezt a filmnél hiányolom. Magát az egyetemet szerettem, mert az életre tanítottak minket, de a film kimaradt az életemből.

– Térjünk vissza legtöbb munkád rendezőjéhez, Tengely Gáborhoz: hogyan dolgoztok együtt?

– Gábor sosem „rendel”, egymást inspiráljuk. A vizualitás nagy részét rám hagyja, megbízik bennem. Inkább viszonyrendszert hoz, azt, hogy mit akar elmondani a történettel, ami nekem mindig jó kiindulópont. Sok rendezését mozdította elő az én ötletem. Ott volt például A harmadik habléány Szombathelyen: fogmosás közben ugrott be egy lefolyó képe, ami beindította Gábor fantáziáját, és végül erre építette az egész előadást.

– Nem tűnsz egy kilincselős típusnak, miközben évi hét-nyolc bemutatód van szerthe az országban. Általában hogy érkeznek a felkérések?

– Amit csinálok, azt igyekszem mindig a legjobban csinálni, és hiszek benne, hogy ez számít. Küldözget-

hetném a portfóliómat, de ez senkit se érdekelne. Az dönt, ha rendezők ajánlanak másoknak, akik ha rákeresnek a nevemre, látnak egy profilt, amit biztosan tudok hozni. Azt már tudom, milyen, ha sok vagyok a színpadon, de kíváncsi lennék, hogyan működöm, ha kevésnek kell lenni.

– Kikkel dolgozol együtt a legszívesebben?

– Halasi Dani igazi társulatépítő figura, aki jól működik az emberi kapcsolatokban. Másképp gondolkodik a bábról, mint a legtöbben Magyarországon: a szöveg helyett a vizualitáson van a hangsúly. Ugyanakkor Markó Robit is nagyon szeretem, nála a jó minőségű szöveg humor számít. Mondhatnám Böhm Gyurit, aki olyan helyekre vitt el, ahová másképp nem jutottam volna el: az ő sok évtizedes tapasztalata a színházról más jellegű, mint a fiataloké. Ott van Kuthy Ági is, aki szintén erősen vizuális rendező, és akivel egy-egy problémás pontról estétet lehet beszélgetni.

– Hogyan születnek általában a terveid?

– Nem vagyok az a vázlatolós típus, inkább fejben dolgozom. Rengeteg videóklipet nézek, mert a műfaj erősen sűríti a világunkat: ha tudni akarom a trendeket, megnézem az új Lady Gaga-klipet. Csak az utolsó pillanatban, de kidolgozott terveket adok le, előtte inkább beszélek és képeket küldök arról, amit gondolok. Ahhoz, hogy beinduljon az agyam, kell a szikra: ha az megvan, minden összeáll.

– Hogyan jellemeznéd a saját tervezői világodat?

Mesebolt Bábszínház- A harmadik habléány, rendezte: Tengely Gábor, játsszák: Császár Erika, Dénes Emőke, Fige Attila mv., Hannus Zoltán mv., Kolozsi Angéla mv., Kőműves Csongor, Kovács Bálint, Kovács Zsuzsanna, Lehőcz Zsuzsa, Takács Dániel.

– Igyekszem nem csinálni kétszer ugyanazt, de úgy érzem, hogy felismerhető a stílusom. Nem szeretem, ha azt mondják, hogy Tim Burtonre emlékeztet, mert ő csak egyfélélt tud, igaz, azt magas színvonalon. Szeretem a túlzásokat, a sziluetteket. Szeretek bátor lenni, például a színhasználatban: szeretem, ha meg lehet különböztetni a színpadon, hogy ki melyik csapat tagja. Akkor keresnek a rendezők, ha látványosabb dologra vágnak, és engem tényleg nem érdekel, hogy milyen, ha Rómeó és Júlia itt lakik a szomszédban. Nem vonz, ha mindenkin szürke zakó van a színpadon, mert szeretek

világokat teremteni ahelyett, hogy azt mutatnám meg, amiben mi élünk, mert az kiábrándító. Ugyanakkor tény, hogy az én világaim általában szomorúak: számomra a szép mindig összekapcsolódik a szomorúsággal. Rengeteg vizuális inger ér minket mindenfelől, és a mai tervezők feladata, hogy felvegyék ezekkel a versenyt, különösen a gyerekszínházban. Ez mégsem jelenti a hagyományok megtagadását, én magam is imádom a magyar viseleteket a színpadon. Legfeljebb kicsit szétszedem és másképp rakom össze őket: ettől másképp lesznek izgalmasak.

Harlekin Bábszínház- A csillagszemű juhász, rendezte: Szűcs Réka, játsszák: Herein János, Sóvári Csaba, Szabados Bőbe, Mészáros Pancsa, Zádori Szilárd.

Köszönet a fotókért a Vaskakas Bábszínháznak,
a Mesebolt Bábszínháznak, a Kolibri Gyermekek- és Ifjúsági Színháznak,
a Harlekin Bábszínháznak.